

Psychopatologie III

(poruchy vůle, motoriky (jednání),
emocí, pudů)

Pavla Linhartová

Psychopatologie FSS podzim 2023

Poruchy vůle

- hypobulie: snížení vůle, aktivity, spontaneity, energie; nerozhodnost
 - deprese, schizofrenie, demence, stresové reakce, PTSD, PO...
 - únava, přetížení, stres
- abulie: vymizení vůle, schopnosti o něco usilovat a rozhodnout se, pasivita, nečinnost
 - deprese, schizofrenie
- hyperbulie: zvýšení vůle, enormní energie, úporná rozhodnost
 - hypomanie, manie, poruchy osobnosti, poruchy s bludy

Poruchy jednání (motoriky)

- jednání: volní, mimovolní, protivolní
- kvantitativní poruchy jednání
 - hypagilnost, hypokineze (únava, vyčerpání, deprese, intoxikace, schizofrenie)
 - hyperagilnost (manie, intoxikace...)
 - agitovanost nebo psychomotorický neklid (úzkostné poruchy, poruchy nálady, psychotické poruchy...)
 - jaktace
 - psychomotorický útlum, psychomotorická excitace
 - zpomalené/zrychlené PM tempo

Poruchy jednání (motoriky)

- kvalitativní poruchy jednání
 - katatonní (katatonické) poruchy
 - stuporózní: útlum psychomotorických funkcí, snížená pohyblivost až úplná strnulost
 - produktivní: psychomotorická excitace s nadbytkem neúčelných pohybů, stereotypní pohyby, grimasování, manýrismus
 - stupor (akinéza) – deprese, schizofrenie, po traumatické události
 - katalepsie (flexibilitas cerea, vosková ohebnost) – setrvávání v „nástavách“, schizofrenie
 - záraz jednání – souvisí se zárazem myšlení, schizofrenie
 - negativismus – pasivní, aktivní; schizofrenie
 - povelový automatismus – schizofrenie
 - pohybová stereotypie – manýrování, u mimiky grimasování, u řeči verbigerace
 - echomatismus

Poruchy jednání (motoriky)

- kvalitativní poruchy jednání
 - kompulzivní jednání (obsedantní, anankastické)
 - nutkavé jednání, obtížně potlačitelné vůlí
 - je výsledkem vtíravých myšlenek s cílem potlačit tenzi
 - úzkostné poruchy, OCD, poruchy osobnosti, psychotické poruchy...
 - tiky
 - mimovolní, neúčelně opakované pohyby
 - mizí ve spánku nebo při odvedení pozornosti, ale vůlí těžko ovlivnitelné
 - motorické, vokální
 - tikové poruchy, úzkostné poruchy

Poruchy jednání (motoriky)

- kvalitativní poruchy jednání
 - impulzivní jednání
 - jednání na základě momentálního popudu bez zvážení důsledků chování, snížená volní kontrola jednání
 - porucha inhibice – schopnost inhibovat nechtěné jednání nebo zastavit probíhající jednání
 - demence, schizofrenie, ADHD, závislosti...
 - preference aktuální odměny na úkor dlouhodobých důsledků
 - poruchy osobnosti, závislosti, ADHD, poruchy příjmu potravy...
 - často pod vlivem emocí
 - poruchy osobnosti (zejména hraniční), poruchy příjmu potravy, PTSD...
 - impulzivní poruchy chování: pyromanie, kleptomanie, dromomanie, erotomanie, oniomanie, gambling...

Poruchy jednání (motoriky)

- kvalitativní poruchy jednání
 - účelové jednání
 - nejedná se o simulaci, ale o nevědomou snahu o únik do nemoci
 - pseudodemence, Ganserův syndrom, puerilismus, vazbová psychóza, faxensyndrom
 - tremor – příčiny organické, úzkostné
 - extra-pyramidové příznaky u antipsychotické medikace

Poruchy emocí

- co jsou emoce? jaké složky emoce mají?
- vliv emocí na jednání, vliv emocí na kognitivní funkce
- možná dělení emocí:
 - nižší a vyšší (sociální, etické, estetické apod.)
 - příjemné, nepříjemné (libé, nelibé)
 - stenické (mobilizující), astenické (demobilizující)
 - afekty, city, nálady, vášně

Poruchy emocí

- poruchy afektů
 - nezvládnutý (nadměrný afekt)
 - patický afekt (+ porucha vědomí, amnézie)
 - afektivní raptus
 - afektivní ztlum
 - afektivní stupor
 - emoční oploštělost (tupost)
 - emoční labilita
 - emoční inkongruence
 - katatymie
 - fobie (vtíravé strachy)

Poruchy emocí

- poruchy nálady
 - charakteristiky patické nálady: neobvyklá intenzita nebo trvání, snížení odklonitelnost, žádný nebo nedostatečný vyvolávací podnět, zvýšený vliv na celkovou duševní činnost
 - expanzivní nálady
 - euforická, hypomanická, manická, expanzivní, moria, explozivní, rezonantní (zlobná)
 - depresivní nálady
 - dysforická, morózní (depresivně zlostná), depresivní, apatická, ahnedonická
 - úzkostná nálada

Poruchy emocí

- poruchy citů
 - oslabení až chybění citů – demence, mentální retardace
 - utlumení citů – schizofrenie
 - omezená schopnost sociálních vztahů – dissociální PO, schizoidní PO
 - anetičnost – chybění vyšších citů, morálních zábran
 - sociální tupost, morální tupost
 - emoční deprivace, emoční degradace

Poruchy emocí

- poruchy struktury emocí
 - emoční ambivalence
 - emoční oploštělost
 - alexitymie
 - emoční labilita
 - emoční tenacita
 - paradoxní reakce
 - emoční nepřiléhavost

Poruchy pudů

- poruchy obživného pudu
 - hypoorexie, hyperorexie
 - může být nespecifický symptom (úzkost, deprese, stres, zátěž...)
 - sitofobie (u psychózy)
 - anorexie, bulimie
 - poruchy příjmu potravy jako takové
 - komorbidně u poruch osobnosti, poruch nálady, úzkostných poruch, závislostí
 - pica (mentální retardace, demence, u dětí)
 - ortorexie, bigorexie, pregorexie

Poruchy pudů

- poruchy pudů směřujících k zachování rodu
 - poruchy rodičovského pudu – snížená nebo zvýšená úroveň
 - sexuální dysfunkce (nedostatek nebo ztráta sexuální touhy, sexuální averze, anorgasmie, vaginismus, dyspareunie nebo algopareunie, porucha erekce, předčasná ejakulace, priapismus, hypererotismus – satyriasis nebo nymfomanie)
 - poruchy pohlavní identity (transsexualismus, transvestitismus dvojí role, porucha pohlavní identity v dětství)
 - poruchy sexuální preference (parafilie, deviace)
 - poruchy zaměření na objekt: fetišismus, pedofilie, gerontofilie, mysofilie, nekrofilie, zoofilie, automonosexualismus...
 - poruchy zaměření na způsob: fetišistický transvestitismus, frotérství, tušérství, voyeurství, exhibicionismus, sadismus, masochismus, sadomasochismus
- poruchy pudu sociálního
 - snížení (samotářství až izolace) nebo zvýšení (přehnaná familiárnost, důvěřivost)

Poruchy pudů

- poruchy pudu sebezáchovy
 - sebepoškozování (automutilace)
 - psychóza (pod vlivem bludů a halucinací, častěji brutální formy sebepoškození)
 - mentální retardace, demence
 - hraniční porucha osobnosti
 - NSSI – non-suicidal self-injury
 - suicidium (sebevražda), sebevražedný pokus (tentamen suicidii, TS)
 - patická, bilanční
 - vs. sebezabití, sebeobětování
 - presuicidální syndrom
 - pozor – paradoxní zklidnění po rozhodnutí k sebevraždě
 - psychóza, deprese, bipolární porucha, hraniční porucha osobnosti, PTSD, jiné PO